

Eesti Põllumeeste Selts Jurjewis.

Eesti
põllu- ja käsitöö näituse
eeskawa.

Jurjewis (Tartus)

Augustikuu 7., 8. ja 9. päeval 1904.

Jurjewis (Tartus) 1904.

J. E. Põllumeeste Seltsi kirjastus.

A

Дозволено Цензурою. — Юрьевъ, 12 апрѣля 1904 г.

ARHIIVKOGU

A. Üleüldised määrused.

199306

§ 1. Eesti Põllumeeste Seltsi poolt Jürjewis (Tartus) toimepandaval Eesti näitusel on otstarbekas põllutöö, hobuse ja karjakasvatuse, piimatalituse, kalakasvatuse, aiatöö, mesilasepidamise ja käsitöö edendus.

Täheendus I. Näituse ülemaailseks ajakonnaks on käesoleval aastal kodukäsitöö, iseäranis naesterahwa näputöö ajakond, millest üle terve kodumaa aja võtma kutsutakse. Kodukäsitöö ja naesterahwa näputöö jaoks on iseäranis rohkesti auhindasid määratud.

Täheendus II. Näituse aja jooksul peetakse asjatundjate poolt näitlikka kõneid.

Täheendus III. Auhindadeks on Seltsi poolt hulk hõbe- ja prongsauuraha, umbes 1000 rubla ularaha ja kaunistatud kiitusekirju. Pääle selle on riigi-asutustelt ning põllutöö, aiatöö, mesilasepidamise ja muudelt seltsidelt, kui ka erainimestelt juur hulk hõbe- ja prongsauuraha, kiitusekirju ja raha.

Täheendus IV. Näituse kordapanek on iseäralise näitusetoimetonna hooleks antud.

§ 2. Näitus peetakse laupäeval 7., pühapäeval 8. ja esmapäeval 9. augustil 1904 a. ära ja on vaatajatele avatud: 7. augustil kella 12 lõun. kuni kella 8 õhtu; 8. augustil kella 10 homm. kuni kella 8 õhtu ja 9. augustil kella 10 homm. kuni kella 6 õhtu.

§ 3. Et näitusele toodavatest asjadest näituse ajaks nimekirja ehk katalogi trükkida ja näituse ruumisid tarvilikult ära seada võiks, palutakse kõiki näitusele toodavaid asju 5 päeva enne näituse algust, s. o. kuni 2. augustini üles anda. Hiljemalt ülesantud asjad võetakse küll vastu, kuid ei tule mitte näituse nimekirja.

§ 4. Ülesandmihi võtavad vastu ja annavad näituse üle lähemat seletust: 1. Jürjewis (Tartus): 1) Eesti Põllumeeste Seltsi talitus, Raatuse uul. nr. 16. 2) „Postimehe“ talitus. 3) Dr. A. Schulzenberg, Riia uul. nr. 24. 4) R. Söögi raamatukauplus. 5) C. A. Wirkhausi kauplus Peterburi uul. nr. 42. 6) Vellep, Nurf ja R^u kaupmaja Söögi turul. 7) Chr. Aug. Wirkhausi kauplus kaubahoovis nr. 8. 8) Tõnissoni Wennaste Määri.

2. **Jurjewi (Cartu) ligikonnas:** 1) Wallawanem J. Tarik Tähtweres; 2) Kohaomanik P. Luiga Koptas; 3) Kohaomanik J. Thomson Raadil; 4) Kohaomanik R. Pärn Wasulas, Saksapuul; 5) Mõisawalitseja Perli Wasula mõisas; 6) Wallakirjutaja J. Pintmann Luunjas; 7) Kohaomanik R. Juriado Luunjas; 8) Taabji mõisa rentnik P. Kapsta; 9) Kohaomanik M. Schulzenberg Kawastus; 10) Wallawanem Aug. Soome Worbuses.
3. **Mõos:** 1) Kihelkonnakooliõp. J. Sirk. 4. **Äksis:** 1) Jaamailem Nurfko Woldil; 2) Wallakirj. J. Kammul Elistweres; 3) Juustumeister P. Koik, Mõisamaal.
5. **Maarja-Magdaleenas:** 1) Kihelkonnakooliõp. J. Tammemägi; 2) Kohaomanik J. Strat Kudinal; 3) Kaupmees ja kohaomanik E. Kingsepp Saare wallas; 4) Kõster J. Rontd Waral.
6. **Laiusel:** 1) Wallakirj. J. Luha Jõgewal; 2) Kõster J. Riomar Laiusel; 3) Wallakirj. Unt Waimastweres; 4) Kaupmees Keitaw Laius-Tähtweres.
7. **Palamufel:** 1) Westiomanik G. Kusik. 2) Kohaomanik J. Warrik; 3) Kohaomanik R. Karm Wisufis; 4) Juustumeister M. Munna Kuremaal; 5) Kirjutaja G. Parts Koelas.
8. **Kurfs:** 1) Lp. G. Punga; 2) Kohapidaja J. Riomar Puurmanis; 3) Kirjutaja J. Must Laewas.
9. **Tormas:** 1) Kihelkonnakooliõp. T. Kommussar; 2) Kohaomanik R. Paas Wotikweres; 3) Kirjut. C. Schulbach Awinurmes; 4) Proua Josua Lohusoos; 5) Jaamapidaja J. Mill Mustwees.
10. **Kodaweres:** 1) Kõster Paukam Matkivil; 2) Neiu Anna Haawa Palal; 3) Metšäilem D. Seidenbach Hallikul.
11. **Käpinas:** 1) Kõster J. Raudsepp; 2) Proua A. Kaarast.
12. **Wõnnus:** 1) Kihelkonnakooliõp. R. Neumann; 2) Mõisawalitseja Reinberg Kaagweres. 3) Kirjutaja J. Puusepp Uhal. 4) Kirjutaja J. Wäljaots Haasalawal; 5) Kirjutaja Ch. Kallas Mäksal.
13. **Kambjas:** 1) Suure-Kambja mõisa rentnik G. Fuchs; 2) Wallakirjutaja E. Eichhorn. 3) Juustumeister P. Munna Wana-Kuustes; 4) Kirjutaja E. Karneol Wana-Kuustes.
14. **Otepääs:** 1) Jaamapidaja J. Huit Nuustakul; 2) Kaupmees R. Treial Nuustakul; 3) Kirjutaja R. Saar Paluperas; 4) Mõisapidaja M. Härms Päidla.
15. **Sangastes:** 1) Kooliõp. A. Hermann raudteejaama juures; 2) Kirjut. G. Uusen Sangastes; 3) Mõisarentnik J. Saul Kuigatsi Hädu-mõisas; 4) Mõisarentnik J. Grünberg Keenil; 5) Kirjutaja R. Suits Kuigatsis; 6) Kirjutaja A. Orro Vaatres.
16. **Kõngus:** 1) Kohaomanik J. Grünfeldt Tammel; 2) Apteeker prowisor J. Kaart Kõngus; 3) Kohaomanik J. Eizenschmidt Käärtil, Elwas; 4) Kirjutaja J. Wasar Akres.
17. **Rannus:** 1) „Emujärwe“ Põllumeeste Seltsi esimees, kõster J. Kompus; 2) Kohaomanik J. Oldt Rannus; 3) Wallawanem Peterfon Walgutás; 4) Mõisapidaja G. Raks Tammel.
18. **Puhjas:** 1) Lp. J. Walk; 2) Kõster R. Peerna; 3) Kohaomanik Juu-

das Kawildas; 4) Kirjutaja H. Tattar Kongutas; 5) Kooliõpetaja K. Normann.

19. **Wõrul**: 1) Fr. Karlsoni raamatukauplus; 2) Kaupmees J. Mõttus. 20. **Põlwas**: 1) Apteeker R. Bergmann; 2) Kihelkonnakooliõp. Toiger. 21. **Rõnges**: Köster A. Asoor. 22. **Waffeliinas**: 1) Põllumeeste Seltsi esimees Waswa mõisa rentnik P. Gensin; 2) Põllum. S. kirjatoim. kihelkonnakooliõp. A. Undritz. 23. **Kanapääs**: Kohaomanik K. Mitt Walgjärwes. 24. **Urwastes**: Köster J. Wassil. 25. **Harglas**: 1) Sp. J. Tiedemann; 2) Kaupmees Kalkun; 3) Kooliõp. Kalkun Mõnistes. 26. **Karulas**: Wallawanem D. Lattik.

27. **Walgas**: Kohukaupluse omanik P. Giner. 28. **Helmes**: 1) Kihelkonnakooliõpetaja A. Krimm; 2) Wallakirjutaja J. Dert Tõrwas; 3) Kaupmees J. Wira Pikafillal. 29. **Tarwastus**: 1) Köster D. Birkenthal; 2) Kirjutaja P. Kuusik Tarwastus. 30. **Paistus**: 1) Kirjutaja J. Kaudsepp Holstres; 2) Kihelkonnakooliõp. J. Sojsmann.

31. **Wiljandis**: 1) A. Tõllasepa raamatukauplus; 2) Kohaomanik M. Tõnisson Wiljandi Murfil; 3) Kohaomanik T. Härms Wiljandi Mful. 32. **Kõpus**: Kihelkonnakooliõp. P. Kubel. 33. **Suure-Jaanis**: 1) Proua R. Kurrik Ungemõisas. 2) Köster H. Kapp. 34. **Kolga-Jaanis**: 1) Sp. W. Reiman; 2) Köster J. Tiedt. 35. **Pilistweres**: Kohapidaja R. Kamsen, Imaweres.

36. **Põllsamaal**: Raamatukauplus Wasar. 37. **Wändras**: Kooliõp. W. Uniwer. 38. **Coris**: Kihelkonnakooliõp. Ollino. 39. **Hallistes**: 1) Kohaomanik J. Sapas; 2) Kohaomanik P. Liebus. 40. **Karksis**: Kihelkonnakooliõp. Luukas; 2) Wallakirjut. J. Ilwes. 41. **Saardes**: Kaupm. H. Kase Killingi-Mõmmes. 42. **Hüädemeestel**: Kooliõp. E. Grant.

43. **Pärnus**: 1) Trükikojaomanik H. Laane; 2) Tel. am. H. Mägi. 44. **Mihklis**: Kaupmees P. Werner.

45. **Kuresaares**: Adwokat C. Palk. 46. **Kaarmaal**: Kooliõpetaja J. Kirotar. 47. **Kärnal**: Sp. J. Kerg. 48. **Põidel**: Köster K. Paulmeister.

49. **Talinnas**: 1) „Gesti Postimehe“ talitus; 2) J. Bloompuu raamatukauplus Harjuvärawas; 3) Trükikojaomanik M. Martna.

50. **Paides**: Kaupmees M. Koik.

51. **Kakweres**: R. ja P. Erna raamatukauplused. 52. **Wäike-Maarjas**: J. Piw. 53. **Isakus**: Köster Hansen.

54. **Marwas**: Kooliõp. J. Speek.

Pääle selle on kõik Gesti põllumeeste seltsid ja Gesti ajalehtede toimetused üles kutsutud, näituse kohta seletust andma, ülesandmise wastu wõtma jne.

§ 5. Asjade ülesandmiseks on ülesandmise-lehed trükitud, kuhu küsimiste pääle täielikud kostused tulewad kirjutada. Ülesandmise leht nr. 1 tuleb augusti kuu 2. päevaks s. a. näitusetoimekonna kätte saata, nr. 2 aga nendesamade kostustega näituseplatšil asjade äraandmise juures ette näidata.

Tähendus I.: Oma kasvatatud loomade kasvatamise kohta tuleb tunnistus ette näidata, mis wallawalitsuse eht muu asutuse poolt tarwilikult tõendatud on.

Tähendus II.: Kõik asjad ja loomad, mis näitusel mitte ära ei ole müüdud, wiidakse näituselt raundteedel ilma maksuta koju tagasi!

Et seda õigust saada, ei tohi aga loomade eht asjade omanikud weofirjade ärakirju eht duplikaatsid, mis neile asjade saatmise juures raundteel antakse, mitte ära häwitada ega kaotada, waid peawad neid alal hoidma ja näitusetoimekonnale ette näitama, et jellel võimalik oleks tagasiweo tunnistuste pääle tarwilikka märkusi teha.

Neid asju, mis „bagas“ näitusele toodud, ei saa mitte ilma hinnata tagasi saata, sest tarwilik ärakirju weofirjast puudub.

§ 6. Näitusele toodawate loomade ja asjade wastuwõtmine näituse ruumides kestab 5. augustil kella 2—7 p. l., 6. augustil hom. kella 10-est kuni õhtu kella 7-ni ja 7. augustil hom. kella 5 kuni 9-ni. Asjade wastuwõtmise juures antakse kwititung, mille ettenäitamisel asjad pärast näituse lõppu omanikule kätte antakse.

Tähendus I.: Kui ülesandmine seaduslikka nõudmisi mitte ei täida, siis võib teda tagasi lükata.

Tähendus II.: Raesterahwa näputöösid palutakse võimalikult 2 päewa enne näituse algust ära tuua, et neid sündsalt üles võiks seada.

§ 7. Näitusele toodawate loomade ja asjade wäärtus peab üles antama.

§ 8. Näitusele toodawatele loomadele ja asjadele palutakse, kui võimalik, lühikest kirjeldust eht seletust juurde lisada.

Tähendus I.: Igale üfsikule asjale, iseäranis näputöödele, palutakse walgest riidest fedel pääle ömmelda, kuhu pääle tuleks tähendada: 1) asja nimi, 2) wäärtus, kui müüa, müügihind, 3) näitaja nimi ja elukoht.

Tähendus II.: Anuhinna saamiseks peab näitusele kõige wähemalt toodama: wiljaseemet $\frac{1}{2}$ wassa, linu 20 naela, heinaseemet 5 naela, keeduwilja, wiljapuu- ja metsapuuseemet 1 nael, wõid 10 naela.

Tähendus III.: Wäljaweo- ja kõõgiwõi palutakse 2 nädalat enne näituse algust näituse juhatusse kätte tuua, et näha saaks, kas tema hästi seisab.

Tähendus IV.: Wäljaweo wõid palutakse tarwilikul sisepakkimisel näitusele tuua, nagu teda müügile saadetakse.

§ 9. Suuremate asjade ülesseadmine ja tarwilikud eeltööd peawad näitajate poolt nende kulu ja tööjõuuga aegsasti lorida saadetama. Et tähendatud ülesseadmine mitte näituse ilu ei rikuks, selle üle walwab näitusetoimekond.

§ 10. Asjade ja loomade kinnitamine sünnib omaniku soovil järele tema enese kulul, peab aga ülesandmise-lehe pääl ära tähen-
datud olema.

§ 11. Näituse asjade wigastamise ehk muu kahju eest, mis ilma näitusetoimekonna awaliku süüta on juhtunud, ei wastuta näituse juhatus mitte.

§ 12. Kaebused näitusesse puutuwate asjade üle tulewad 24 tunni jooksul wõimalikult kirjalikul kujul näitusetoimekonnale sisse anda.

T ä h e n d u s: Wastuwaidlemisi auuhinna määramise asjus wõib ainult pühapäewa õhtu kella 6-ni awaldada.

§ 13. Näitusele toodawate loomade ja asjade eest wõetakse järgmisel wiisil seisuraha:

1. Hobuse (üksiku ja warjaga mära) eest 75 kop.
2. Warja eest 50 "
3. Karilooma eest 40 "
4. Patriruumi eest, kui sääl mitu wäiksemat looma sees on 50 "
5. Sea, lamba, wärika ja muu wäiksema looma eest á 30 "
6. Põllutöö-riistade, masinate, wanrite, meesterahwa käsitööde jne. eest lahtisel platfil ruutjala päält 1 kop.
7. Asjade eest kuuride all ruutjala päält 3 kop.
8. Karja- ning põllusaaduste wäiksema numbri päält wõetakse 10 kop.
9. Meesterahwa kodukäsitööde eest seisuraha ei nõuta.
10. Käsitööde eest mis tükk lauda ehk seina ära wõtawad, ruutjala päält 5 kop., pörandu ruutjala päält 3 kop.

T ä h e n d u s: Kui asi seina ja pörandat ühtlasi tarwitab, siis maksetakse pörandu ruumi eest täis hind ja seina ruumi eest pool hinda.

11. Sulgloomad, mis puurides näitusele toodakse, on maksust priid.

T ä h e n d u s I.: Spetifikude kogude eest wõib näitusetoimefond seisuraha kuni $\frac{1}{3}$ -ni alandada.

T ä h e n d u s II.: Töötawate rehespessumasinade eest ei ole mitte üle 5 rubla maksta.

T ä h e n d u s III.: Ürliste kodukäsitööd ei ole seisurahast mitte wabastatud.

§ 14. Näituse pilettide hinnad on: laupäewal 40 kop., püha-
päewal 20 kop. ja esmapäewal 30 kop.; terve näituse aja pileti
nime pääle 1 rubl. 25 kop.

T ä h e n d u s I.: Priipileti saawad loomade talitajad ja asjade järe-
walwajad — wiimsed näituse juhatusel otsust mõdda. Kes oma pileti teisele
edasi andnud, kaotab pileti ja maksab seltsi hääks 1 rubla.

T ä h e n d u s II.: Lapsed, koolilapsad ja alamwäcteenijad maksawad
pääsetähtede eest poole hinda.

B. Näituse ford.

§ 15. Teatust ja juhatust näituse korra, näitusele toodud asjade ja loomade, auuhinna-andmise põhjuste ja muu kohta saab igaüks näituse-talitusest ehk büroost, kus seks walitud näituse-toimekonna liikmed terwel näituse kestusel wahetpidamata walwamas on.

§ 16. Loomade jõutmise ja talitamise eest peawad näitajad ise muret kandma. Loomade talitamisel antakse sisse- ja wäljakäimiseks talitaja nime pääle priipilet; aga sel ajal, kui näitus awatud on, ei tohi talitajad mitte ilma näituse-toimekonna teadmata näituseplatfilt ära minna; ei täida nemad seda nõudmist mitte, siis peawad nad oma kuluga uue pileti ostma; nõndasama peawad talitajad uue pileti ostma, kui nad antud priipileti ära on kaotanud. Loomade puhastamine ja asemete korraldamine peab iga päew enne näituse awamist sündima.

Loomade ettetoomise ajal peab iga loomatalitaja oma loomade juures olema ja käsu järele looma ette tooma ja lõnnitama.

Loomade talitajad ja asjade järelewaatajad peawad näituse-toimekonna nõudmisi tähele panema; ei tohi näituse ruumides mitte juhtetada.

§ 17. Põllutöö-riistade ja masinate näitajate asemikud on kohustatud näituse-toimekonna seadmise järele teatud aegadel asjade juures olema ja nende üle waatajatele seletust andma.

§ 18. Näitusele toodud loomade ja asjade müümine sünnib näituse-toimekonna liikmete juuresolemisel ehk toimekonna läbi. Iga müüja maksab näituse-kasjase: loomade ja eluta asjade päält kaks protsenti, põllutöö-riistade päält pool protsenti. Kes salaja ehk ilma toimekonna lubata müüb, maksab kümme protsenti näituse-kasja hääks. Maksu wõtab wastu näitusetalitus ehk büroo.

T ä h e n d u s I.: Kui asjad ehk loomad müüa, siis pandakse see iseäralise tähe pääle üles.

T ä h e n d u s II.: Asjade päält, mis alla 1 rubla ära müüdatakse, ei wõeta näituse kasjaks mitte maksu. Kui aga ühel näitajal rohkem asju on ära müüdud, siis wõetakse ülemal tähendatud maksu müüdud asjade hinna üleüldise summa järele.

§ 19. Näituse jooksul pandakse loomade ja asjade oksjon ehk müümine enampankumise teel toime. Kes oma loomi ehk asju enampankumise teel müüa soowib, peab seda ülesandmise-lehele üles panema ehk aegsasti näitusetoimekonnale teada andma.

T ä h e n d u s: Loomade ja asjade päält, mis enampankumise teel ära müüdatakse, maksetakse näituse hääks harilik protsent, mis § 18 ära on tähendatud, kui omanik looma ehk asja ise tagasi ostab, on temal näituse hääks pool wähem maksta.

§ 20. Näitusele toodud loomad ja asjad jäävad oma koha peale kuni 9. augusti õhtu kella 6-ni, ning peavad peale näituse lõppu 24 tunni aja sees näituseplatsilt ära viidama. Pääle seda tähtaega lasub näituse-toimefond äraviimata asjad näitaja kulul ära koristada ja 1 kuu aega alles hoida. Asjad, mis ühe kuu jooksul peale näituse lõppu ära viidud ei ole, müüdatakse E. Põllumeeste Seltsi kasuks ära, kui omanikuga mitte kokku ei ole lepitud.

§ 21. Muuhindade väljajagamine sünnib viimasel näituse päeval pärast lõunat seltsi eestseisuse ja näituse toimekonna poolt auuhinnamõistjate protokollide põhjal.

T ä h e n d u s: Muuhinnad, mis näituse viimasel päeval kätte saamata jäänud, antakse peale näitust E. P. Seltsi talituse poolt välja.

C. Näituse jaostonnad.

I. Hobuse kasvatust.

I. Hobused:

1. täiswerd: a) tööhobused, b) sõiduhobused, d) ratsahobused;

2. segawerd: a) tööhobused, b) sõiduhobused, d) ratsahobused:

1, täkud, 2, märke, 3, märke warjadega, 4, warjad:

a) mära-warjad 1 ja 2 aastased, b) täkwarjad 1 ja 2 aastased, 5, ruunad.

II. Karjapidamine.

I. Weised:

a) Gesti täiswerd;

b) Angleri täiswerd;

d) Hollandi ja Frieji täiswerd;

e) Segawerd;

1, lehmad, 2, pullid, 3, mullikad, 4, wafikad.

II. Lambad: a. Willa-lambad, b. liha-lambad.

III. Sulgloomad: kanad, hanid, pardid, kalkunid jne.

III. Seakasvatust.

I. Sead: a, Berkshire, b, Yorkshire, d, maa tõugu sead jm.: 1, emmised, 2, kuldid, 3, orikud, 4, põrsjad, 5, emmised põrsjastega.

IV. Zoomakaswatuse forraldus.

1, Vmade toitmine, 2, terwisehoid, 3, lauda plaanid ja kirjeldused.

V. Zoomakaswatuse saadused:

- 1) Eha: liha alalhoidmine, soolamine, suitsetamine.
- 2) Ehatarvitamine: küpsised, supid, worstid, merikäbid.
- 3) Rõrwalised saadused: Will, seep, küünlad, liim, harjased, kihwad.

VI. Piimatalitus.

- 1) Piim: a. Rohupiim, hapupiim, rööstpiim; b. rööst koor, hapu koor.
- 2) Wõi: a. Rööstakoorewõi: Parisi wõi, lauawõi, wäljameowõi; b. hapukoorewõi. c. Müügile saatmine.
- 3) Juust: a. Schweitzi juust, b. kõwa juust, c. pehme juust; d. müük.
- 4) Piimatalituse riistad: 1) Süpsi, kurnamise ja wanutuse nõud, koorelahutajad, wõitegemise masinad jne. 2) Üleüldine piimatalituse jäsesead.

VII. Põllutöö saadused.

- 1) Taimed ja seemned: ruffid, nisjud, odrad, kaerad, oad, herned, tatrak.
- 2) Zoomatoidu taimed: ristikhein, timut, kureherned, naerid, porgandid, peedid jne.
- 3) Siutaimed: linad, kanepid jne.
- 4) Põllutöö tehnika saadused: jahu, tangud, tärklis, taimeõlid, taar (kwasz), limunad, mödu jne.
- 5) Põllutöö tehnika kõrwalised harud: telliskiwid, tubakas.
- 6) Põllutöö tehnika saaduste walmistamise riistad.

VIII. Niapidamine ja metsakaswatus.

- 1) Wiljapuu: a. wiljapuu seemned ja wili, õunad, ploomid, kirsid, murelid jne.; b. marjapõõsad ja marjad: karumarjad (tiferperid), maasikad, sõstrad, wabarnad (wahrakud) jne.
- 2) Puuwilja joogid: marjamein, õunamein, marjalimunad.
- 3) Keedised: õuna- ja marja-sahrtid, keedetud marjad jne.
- 4) Kuwatatud puuwili: kuwatatud õunad, ploomid.

- 5) Söögitaimed: kartulid, kapsad, kaalid, porgandid, kurgid, peedid, kõrwtisad, lill-kapsad, peterjellid, laugid, sibulad, redised, rõikad, figurid jne.
- 6) Seedu- ja aiawilja seemned.
- 7) Lilled: toa- ja aialilled, ilupuud.
- 8) Miatöö riistad: aianoad, aiasaed, aiakäärid jne.
- 9) Metsapuude seemned ja taimed.
- 10) Puude proovid.
- 11) Metsatarvitamise abinõuud ja riistad: lauasaed, saeveske sisesaad jne.
- 12) Aiapidamise ja metsakasvatuse kirjandus, aiaplaanid, kooliaedade plaanid jne.
- 13) Metsa tehnika saadused: laua- ja laastuldikud jne.

IX. Mesilase-pidamine.

- 1) Mesipuud mesilastega.
- 2) Meji, waha.
- 3) Mesilasepidamise riistad jne.
- 4) Kirjandus.

X. Põlluharimine ja maaparandus.

- 1) Põllutöö käsiriistad: adrad, äkfed, hanijalad, rullid, labidad, kablid, wikatid, rehjad, sirbid, hangud, hargid, lina-puhastamise riistad jne.
- 2) Põllutöö masinad: külwamise, niitmise, riisumise, hõl-elõikamise, linakattumise, rehepeksu, tuulutamise jne. masinad.
- 3) Majapidamise paranduse abinõuud: ehituseplaanid, talu eluhoonete, rehtede, kuivatuserehtede plaanid ja mudelid, maamõõtmise weeloodimise, maakuivatamise ja niisutamise riis-tad, truubituse torud.
- 4) Kunstpõllurammu: kunstõnnikud, lubi, kips jne.
- 5) Turwa-tööstus: Turwad, turwaldikamise riistad.

XI. Käsi- ja wabrikutöö.

A. Majapidamises tarwitatawad tööd:

- 1) Rahatööd: Parksepa, sadulsepa, kingsepa, kinnassepa, kübar-sepa, harjassepa tööd jne.
- 2) Puu- ja punumise tööd: Puusepa, tõllassepa, püttsepa, treiali, kornipunumise, köietegemise j. m. tööd.

B. Sepatööd.

- 1) Põllutööriistad: a, käsiriistad: adrad, äkfed, rullid, wikatid, rehad, sirbid, wiglad, hangud, labidad, wantrid, reed, saanid, kuiwatuserehed jne.; b, masinad: külwimasinad, sõnikulaotuse masinad, kartuli-wõtmise masinad, tuulamise masinad, rehepeksumasinad, niidumasinad, ruffilõituse masinad, linapuhastuse masinad jne.
- 2) Majariistad: kirwed, kiinid, wasarad, tangid, pihid, peitlid, noad — liife-noad, julenoad, lauanoad, kahwliid, pufsnoad, habemenoad, pangid, keeduriistad, pannid, kohwimekfid, kartulikoorigad, kohwipõletajad, lihapeenestamise masinad, lambid, latrid, lühtrid, lehtrid, walemid, rahakapid.
- 3) Tööriistad: puusepa, püttsepa, ratassepa, treiali, puulõike, rätsepa, kingsepa, sadulsepa, kübarsepa, parksepa, sepa, luku-sepa, hobuserautuse, ehituse, aiatöö, metsapidamise, jahi, kala-püüdmise riistad.
- 4) Wiilisepa tööd.
- 5) Eukusepa tööd.
- 6) Naela ja traadi tööd: Hobusenaelad, hobuserauad, naelad, traadidõrgud jne.
- 7) Kardsepa tööd: Doobid, pangid, liuad, sõelad, wannid jne.
- 8) Rõõksugused muud sepatööd.
- 9) Tulekustutuse riistad.

C. Kunstkäsitööd.

- 1) Maalimise, joonistuse, tulijoonistuse j. m. tööd.
- 2) Rikerduse, puulõike, kujuraimise tööd.
- 3) Päewapildi tööd.
- 4) Raamatutrüki, kwiitrüki, raamatukõitmise j. m. tööd.
- 5) Muusikariistad: klawerid, pianinod, orelid, wiulid, puhumiseriistad jne.

D. Kunstmetallitööd:

- 1) Kunstsepatööd: majaehded, taotud rauast iluasjad, kirjutuse-nõuud, pildiraamid, pingid, lauad, raudaiad jne.
- 2) Peenemad metall- ja mehhanika-tööd: kellad, elektrikellad, õmblusmasinad, jalgrattad, elektrimasinad, arstiriistad, loomaarstiriistad.
- 3) Kuldsepatööd.

XII. Kodune käsitöö, iseäranis naesterahwa näputöö

ülemaaline jaoskond.

- A. 1) Telgedel koetud willased tööd: kangad, waiwad, rätikud jne.
2) Petrus: willased lõngad.
- B. 1) Telgedel koetud linased tööd: kangad, lõuendid, laudlinad, linad, käterätid jne.
2) Petrus: niidid, linased lõngad.
- C. 1) Wärvimine: wärwid, wärvimise tööd.
2) Kirjamise ehk wäljaõmblemise tööd.
3) Õmblemise tööd.
- D. Warrastega kudumine ja heegeldamine.

XIII. Gesti laadi käsitöö.

- 1) Wanad Gesti rahwariided: a. ülifonnad, iseäranis riidid, pihikud, alusküüed, üribid, taskud; b. kirjamisetööd, iseäranis rooked, päärätid, pääehted, põlled, käterätid; c. kudumisetööd: wööd, kindad, sulad; d. ehted: preesid, sõled, keed, sõrmused; e. tööriistad: kangasteljed, kõlad, wokid, niied, soad, uid, käärpuid, kerilauad, wiisipuid ehk hasplid, kehad, niksid, kaasid.
- 2) Gesti laadi puutööd: kirjatud kapad, kannud, joolawakad, karbid, napad, torvikud, lusikad, kopad, lähkrid, firmud, lauad, toolid, jängid, kapid, kirstud, wakad, kurikad, uhmrid, mõhed, sadulad, wankrid, reed, kelgud.
- 3) Gesti rauatööd: Noad, kirwed, kiinid, uurdenoad, liimeistrid, hoolmed, lusikanoad, uherdid, käämrid, peitlid, pihid, tangid, wajarad, alased, lõõtsad, seinawarad.
- 4) Gesti põllutööriistad: adrad, äkked, karuäkked, koodid, kolgispuud, roobitsad, linaharjad, linaraatsid, hanged, wiglad, riiustipuid, hargid, hangud, rehavad, uksepöörad.
- 5) Gesti jahi- ja kalapüügi riistad: a. wibud, lingud; b. noodad, wõrgud, kuuritsad, liiuid, kahad, wästrad, unmad, õnged.
- 6) Gesti muusikariistad: kandleid, wilespillid, karjapasu-
nad, torupillid, lutusarwed, wiulid, krapid, kuljused.
- 7) Ghituse kaunistused.

- 8) Wanad Cesti mõõdud ja arvamise abinõud: Pääsürid, sirwilauad, pügalpulgad, arupulgad, tunnipakkud.

Tähendus 1. Cesti laadi käsitöö jaoskonda mõetakse kõige päält tööd, mis wana Cesti laadi kannawad, wastu. Neist töõdest peawad waatajad meie rahwa algupäralist maitset tundma õppima ja sündsat eeskju wõtma. Iseäransis tähtis on see, et meie oma wana Cesti wärwifid ja nende kofkudla hästi tundma saame. Tungiwalt tuleb soowida, et pääle wanade Cesti käsitööde ka niisugused uuemaid töõd ja asju näitusele toodaks, mis wanade eeskju ehk muhkrite järele walmistatud ja maitse harimiseks wäga tähtsad on.

*

Ülemaalises kodukäsitöö jaoskonnas on kodukäsitöö tegijad töötamas.

Ühtlasi on selle jaoskonna kõrwal hulik elusaid kujukutusi Cesti kodust: Cesti neu kangastelgedel, kõla-kuduja, tipu-lautija, ketrajad, kaasitaja j. t.

XIV. Wõidufüind.

Juküind ja kiirküind. Osa wõiwad kõik põlluharijad, pere-mehed ja sulased, wõtta.

Tähendus: Soowitaw on, et küindjad, kellel iseenesest mõista oma hobused peawad olema, wõimalikul korral ka adrad kaasa tooks.

*

Üleüldine tähendus: Käsitöõd, mida auuhindamises näitusele toodakse, tulewad 1 kuu aega enne näituse awamist näitusetoimekonnale kätte jaata.

D. Auuhinnamõistmise eeskirjad.

1) Auuhinnamõistjad peawad tarwilikud põhjused üles tähendada, niiks auuhind on määratud, igauks ise raamatufesesse, mis näituse kirja-kogus alles hoitakse.

Tähendus: Auuhinnamõistjad annawad oma hindamise-raamatud näitusetoimekonnale ära, wähenalt need raamatud, kus auuhinnamõistjate ofused läbistikku kokku on mõdetud.

2) Auuhinnamõistjate komisjonid algawad oma tegewust näituse esimesel päewal. On soowitaw, et nad oma töõd selsamal päewal lõpetakfiwad.

3) Auuhinnamõistjate komisjon walib oma liikmete keskelt juhataja, kes ofust annab, kui arwamised lahtu lähewad, nii et ühelgi arwamisel hääle-enamust ei saa.

4) Auuhinnamõistjad wõiwad tarwilikul korral näituse juhatusel lubal wäljaspoolt asjatundjad nõuu andma paluda.

Ülemaal näitusejuhatajal on kõigis komisjonides hääleõigus.

T ä h e n d u s. Gesti laadi uute tödde auhindamisel võtavad auhinnamõistjate koosolekust nõuandjatena sellekohaste käsitödde auhinnamõistjad osa.

5) Auhinnamõistjad võivad hindamist oma arvamiist mööda toimetada: kaalunise, mõõtmise, vaatamise varal jne.

T ä h e n d u s: Käskkirjad ja raamatud, mis auhinnamõistmise alla on antud, saadetakse aegjasti enne näitust auhinnamõistjatele kätte.

6) Kui auhindamisel eksitus on juhtunud, siis võib hindamist näituse juhatusjega kokkuleppides veel kord toimetada. Muudu ei muudeta allkirjaga sisseantud auhinnamõistmist mitte enam.

7) Auhinnamõistjad annavad neid auhindasid, mis nende jaokskonda määratud.

8) Auhindasid antakse ainult hääde toodete eest; kui hääd ei ole, jäävad üleaurised auhinnad järele.

9) Auhinnamõistjad võivad wabaks saanud auhindasid oma jaokskonnale paluda.

10) Teistel näitustel antud auhinnad ei ole hindamisel mitte mõõduandvad.

11) Voomad ehk asjad, mis aasta enne selle näitusele auhinna saanud, võivad ainult siis auhinda saada, kui nemad paranenud ja kõrgema auhinna wäärtn.

12) Auhindasid antakse saaduste walmistajatele ja pidajatele, kui ka loomade kaswatajatele: kõrgemaid auhindasid saavad aga üffi walmistajad ja kaswatajad, kuna teised kiitusekirju võivad saada. Kaupmehed saavad farnaseid kiitusekirju ainult siis, kui nendel asjade walmistaja wabritu poolt agenturi luba on.

13) Auhinnad antakse asjade eest isikutele.

14) Üks näitaja võib mitu auhinda saada, kui tema mitmes jaokskonnas asju ehk loomi on näitusele toonud.

15) Asjad ei tule mitte auhinnamõistmise alla, kui näitaja tähtsaid teateid meelega walesti üles on andnud, wõdraft tödd oma tööks nimetanud jne.

16) Glasate auhindamisel on jaokskonna alaofade järele iseäranis tarwituse ja kaswatusse pääle waadata.

17) Auhinnad antakse Seltfi esimehe, näituse juhataja ja kirjatoimetaja allkirjaga wälja.

18) Hõbe-auurahad arwatakse kõrgemaks, kui pronks-auurahad.

19) Kes asju ja loomi auhinna saamiseks näha pannud, ei wõi mitte selles jaokskonnas auhinnamõistjaks olla, milles tema asjad mõistlewad.

T ä h e n d u s: Iseäralikkudel tarbefordadel võib näituse juhatus lubada, et isikud neis jaokskonnades, kus nende asjad ehk loomad mõistlewad, auhinnamõistmisest osa wõtaksiwad, muudkui selle tingimisega, et nemad oma asjade ehk loomade hindamise ajal auhinnamõistmisest tagasi astuksiwad.

20) Auhindade määramisel tuleb iseäralikka nõudmisi filmas pidada, mis üffitude auhindade wäljaandmise kohta käiwad.

T ä h e n d u s: Kui kellegil ühes jaokskonnas mitmeid asju ehk loomi on, siis võib tema hääde toodete eest iseäralise kogu=auhinna saada. Kogudeks arwatakse ühetõuulisi loomi ehk asju.

21) Wõidukünnil wõistlemad ofawõtjad ühes koos; auuhinna andmisel tehtakse wõimaluse korral peremeeste ja sulaste wahel wahet: peremeestele antakse wõimalikult wäärtasju, mida nemad tarwitada saawad; sulastele soowi-
mise korral sularaha, kui nad wäärtasjadega, näit. uuridega mitte rahul ei ole.

22) Wõidukünni ajal juhataatakse tähelepanemist felle pääle, et madalal pinnal Soome eeskujul järele maa harja tuleb kunda, nõnda et liig wesi wagudesse wõib walguda.

23) **Wõidukünni eeskirjad:**

I. Sige wagu. Künni ofad tulewad enne walmis mōōta. Wao ofa mehapihused tähised üles seada; tähistel wärwilised paberimärgid ofas — iga kündeja jaoks oma wärw.

II. Ühesugune kunda. Üks wagu olgu teise laiune; kiwi kohal ei tohi maad terweks jätta j. n. e.

III. Sõpetuse wagu olgu ühtlane; enne wiimast wagu atra üks kuni 2 tolli ülemale seada; maal põhja wiimase waoga mitte pääle pōōrda.

IV. Tōōloomadega ja riistadega ümberkäimine. Hobus-
tega mõistlikult ümber käia; adra-hoidmine olgu waba, mitte kõige hingega pääle rõhuda.

V. Künni üleüldine wäljanägemine. Wao ofa laiused olgu ühtlased; madalamaid kohti ei tohi olla, sest et saäl all maa terweks on jäänud.

Tähen d u s. Neg on kirjkünni juures mōōduandew.

